

Kærandi: Hrefna Ingvarsdóttir.

Kærðu: Sveinn Arnarsson blaðamaður og ritstjórn Fréttablaðsins.

Kæruefni: Forsíðufrétt Fréttablaðsins 19. mars 2019 undir fyrirsögninni „*Auglýsa eftir brjóstamjólk handa huldubarni*“ og höfnun Fréttablaðsins á ósk kæranda um leiðréttingu.

Málsmeðferð

Málið var kært með tölvubréfum sem bárust BÍ 19. og 21. mars 2019. Í kjölfarið samþykkti siðanefnd með tölvupóstasamskiptum að málið væri tækt til efnislegrar umfjöllunar. Leitað var andsvara kærðu og bárust þau frá bæði lögmanni Fréttablaðsins, 16. maí og blaðamanninum 15. maí. Nefndin ræddi málið á fundum sínum 4. apríl og 23. maí 2019.

Málavextir

Hin kærða frétt birtist á forsíðu Fréttablaðsins 19. mars 2019. Kærandi telur að blaðamaðurinn hafi viðhaft meiðandi skrif og valdið fjölskyldu sinni „óþarfa áhyggjum og angist“ og því brotið 3. grein siðareglna BÍ. Fjölskyldan hafi sannarlega þurft að glíma við alvarleg og lífsógnandi veikindi barnabarns kæranda. Það hafi valdið óþarfa sársauka að bendla þeirri neyð fjölskyldunnar við áhuga ótilgreinds vaxtaræktarfólks á brjóstamjólk og gefa í skyn að ósk fjölskyldunnar til „mömmuhópa“ á samfélagsmiðlum sé blekkingaleikur af hálfu slíks fólks. Afleiðingin hafi verið sú, að margar mömmur hafi hætt að gefa fjölskyldunni brjóstamjólk, sem dauðvona barnið þurfti á að halda. Túlka verður kærana svo, að hún nái einnig til þess að ritstjórn blaðsins hafi ekki fylgt málinu eftir og leiðrétt eftir að réttar upplýsingar voru fram komnar, enda þá komin staðfesting á að óskinn um brjóstamjólk var ekki frá vaxtaræktarfólki komin.

Andsvör bárust frá bæði lögmanni útgefanda, Einari Þór Sverrissyni og Sveini Arnarssyni blaðamanni. Í andsvari sínu hafnar Sveinn því að frétt hans feli í sér brot á siðareglum BÍ. Sagt sé frá umræðu í samfélaginu og talað við tvo yfirmenn á Landspítalanum, sem ekki vissu af slíku tilfelli, að veikt barn þyrfti á mjólk að halda. Fréttin hefur eftir öðrum þeirra að ef barn þurfi á lækniástoð að halda sé mikilvægt að heyra í spítalanum. Hinn yfirmaðurinn hafi tiltekið tvo möguleika, barn þyrfti hjálp eða að „*einhverjir séu að reyna að komast yfir brjóstamjólk í einhverjum öðrum tilgangi*“. Sveinn hafnar því að hafa verið dónalegur við kæranda og segir kæranda ekki hafa í símtali við sig óskað eftir leiðréttingu og að þeir myndu fjarlægja eða leiðrétta hina kærðu frétt. Þegar hann í samtalinu sá að þau myndu „*ekki á nokkurn hátt ná einhverri niðurstöðu það ég hana vinsamlega að betra væri að heyra í yfirmanni eða útgefanda vegna fréttarinnar*“. Sveinn undirstrikar að góðar heimildir séu að baki fréttinni og að í henni séu engir nafngreindir. Loks bendir Sveinn á að það sé „*ekki blaðamaður sem setur efni á forsíðu blaðsins heldur aðrir herra settir*“.

Lögmaður Fréttablaðsins leggur áherslu á að ekkert sé rangt í hinni kærðu frétt. Hins vegar hafi komið í ljós „*1 eða 2 dögum síðar að einhver samskiptavandi hafði verið innan vökudeildar, sem Fréttablaðið og starfsmenn ritstjórnar geta ekki borið ábyrgð á*“. Lögmaðurinn segir allt rétt hvað ásókn vaxtarættarmanna í brjóstamjólk varðar. „*Um er að ræða frétt, þar sem allar staðreyndir eru réttar*“ og ekki hægt að hafa samband við aðstandendur barnsins, þar sem ekki

var vitað hvaða barn um væri að ræða. Lögmaðurinn segir ritstjóra Fréttablaðsins ekki kannast við að kærandi hafi reynt að ná í sig, en Kjartan Hreinn Njálsson hafi rætt við kæranda og greint þar frá sjónarmiðum fjölmiðilsins.

Umfjöllun

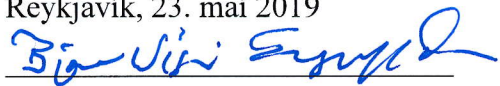
Í hinni kærðu frétt er sagt frá ósk ónafngreinds fólks til „mömmuhópa“ samfélagsmiðla um brjóstamjólk til handa dauðvona barni og rætt við tvo nafngreinda yfirmenn á Landspítalanum, hvar brjóstamjólkurbanki er starfræktur. Þessir viðmælendur könnuðust ekki við að alvarlega veikt eða dauðvona barn þyrfti á brjóstamjólk að halda. Á þessum tíma lá ekkert fyrir um frá hverjum óskin um brjóstamjólk væri komin á samfélagsmiðla og því ekki hægt að leita sjónarmiða þess fólks. Jafnframt telur siðanefnd að ummæli annars yfirmanna spítalans hafi veitt blaðamanninum tilefni til að tengja fréttina við upplýsingar um að vaxtaræktarfolk sækti eftir brjóstamjólk sem lið í vaxtarækt. Að mati siðanefndar brýtur þessi frétt ekki í bága við siðareglur BÍ.

Kærandi kveðst hafa reynt að ná sambandi við bæði Kristínu Þorsteinsdóttur (útgefanda) og Ólöfu Skaftadóttur (ritstjóra), en þær ekki svarað og ekki sinnt skilaboðum um að hafa samband. Hins vegar hafi viðkomandi blaðamaður hringt og verið „mjög dónalegur“. Í andsvörum lögmanns kærðu kemur eins og áður sagði fram að Kjartan Hreinn Njálsson (titlaður ritstjóri) hefði rætt við kæranda og útskýrt fyrir henni sjónarmið blaðsins. Þá er að geta fréttar Birgis Olgeirssonar blaðamanns á visir.is sem birtist á vefsíðunni seint að kveldi sama dag og kærða fréttin birtist í Fréttablaðinu, en þar koma sjónarmið kæranda skýrt fram. Fréttablaðið og visir.is eru ekki sami fjölmiðillinn, en milli þeirra er samstarf og samningur um birtingu efnis. Siðanefnd telur, í ljósi þess hversu alvarlegt og viðkvæmt umfjöllunarefnið er, að fréttin hjá visir.is og yfirlýsing sem félagið Einstök börn sendi frá sér birtingadaginn, ásamt samtölum kæranda við Svein Arnarson og Kjartan Hrein Njálsson, hafi átt að gefa ritstjórn og blaðamanni Fréttablaðsins fullt tilefni til að taka þessi sjónarmið upp hjá sér (í prentútgáfunni) sem eftirfylgni við upprunalegu fréttina, enda þarna komið fram um hvaða fólk var að ræða og að brjóstamjólkuróskin tengdist ekki vaxtaræktarfolki með nokkrum hætti. Siðanefnd telur að með því að láta þetta ógert hafi ritstjórn Fréttablaðsins með ámælisverðum hætti gerst sek um óvönduð vinnubrögð og brot á 3. grein siðareglna BÍ.

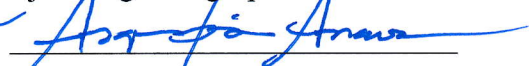
Úrskurður

Kærður blaðamaður, Sveinn Arnarson, telst ekki hafa brotið siðareglur BÍ. Ritstjórn Fréttablaðsins telst brotleg við siðareglur BÍ og er brotið ámælisvert.

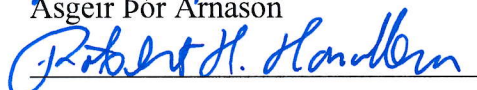
Reykjavík, 23. maí 2019

Björn Vignir Sigurpálsson

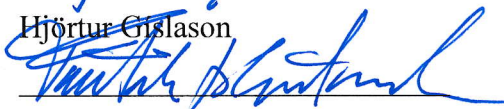
Asgeir Þór Arnason

Róbert H. Haraldsson

Hjörtur Gíslason

Friðrik Þór Guðmundsson